

Útmutató a büntetőügyekben folytatott nemzetközi együttműködéshez gyakorló igazságügyi szakemberek számára

Európai Igazságügyi Hálózat (EIH) és Eurojust

Mit tehetünk Önért?

2014. május 6.

Bevezetés

A jelen dokumentum a Közös EIH–Eurojust Munkacsoport együttes erőfeszítéseinek eredménye. Célja, hogy segítséget nyújtson a gyakorló igazságügyi szakemberek számára annak eldöntéséhez, hogy az adott ügyel az EIH vagy az Eurojust foglalkozik. A dokumentum azt is biztosítja, hogy mind az EIH, mind az Eurojust a hatásköreikbe tartozó ügyekkel idejüket és erőforrásaikat hatékonyan és eredményesen használva foglalkozzanak, valamint hogy megelőzhető legyen a kettős munkavégzés.

A dokumentum azokról a szolgáltatásokról és támogatásról tájékoztatja a tagállami gyakorló igazságügyi szakembereket, amelyeket az EIH és az Eurojust a büntetőügyekben folytatott nemzetközi igazságügyi együttműködés keretében nyújthat. A dokumentum az Eurojust Nemzeti Koordinációs Rendszer (ENKR) használatára is kiterjed.

A dokumentum nem kívánja helyettesíteni az EIH és az Eurojust közötti akadálytalan ügyáramlást biztosító nemzeti rendelkezéseket vagy irányelveket.

I Mi az Európai Igazságügyi Hálózat?

Az EIH nemzeti kapcsolattartók hálózata, melynek célja a büntetőügyekben megvalósuló igazságügyi együttműködés előmozdítása.

A nemzeti kapcsolattartók gyakorló ügyészek, bírák, valamint minisztériumi tisztviselők, akik majdnem kizárólag nemzetközi igazságügyi együttműködéssel kapcsolatos ügyeket intéznek. A kapcsolattartókat a tagállamok a központi, illetve olyan igazságügyi hatóságoknál jelölik ki, amelyek nemzetközi igazságügyi együttműködést folytatnak, mind általános jelleggel, mind pedig súlyos bűncselekményi formák esetén, mint a szervezett bűnözés, a korrupció, a kábítószer-kereskedelem vagy a terrorizmus. Az EIH a 28 tagállam több mint 300 nemzeti kapcsolattartójából áll. A kapcsolattartók közül minden tagállam kinevez egy EIH nemzeti levelezőt. A tagállamok egy-egy eszközfelelőst is kineveznek, aki az EIH weboldal informatikai eszközeivel kapcsolatos teendőket látja el.

Az EIH igazgatási szerve az EIH Titkárság, amelynek székhelye Hágában található. Az Eurojust és az EIH szoros együttműködésének biztosítása érdekében a Titkárság az Eurojust személyzetének részét képezi, de önálló egységként működik. Az EIH Titkárság feladata, többek között, hogy segítse a nemzeti kapcsolattartókat feladataik ellátásában, továbbá felel az EIH weboldal, illetve az ott található operatív e-eszközök kialakításáért, fenntartásáért és fejlesztéséért, valamint az EIH teljes igazgatásáért.

EIH Titkársággal kapcsolatos további információt a http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_Secretariat.aspx weboldalon találhat, vagy vegye fel a kapcsolatot az EIH Titkársággal az ejn@eurojust.europa.eu e-mail címen.

Mit tehet Önért az EIH?

Amennyiben az EIH közreműködésére van szüksége, vegye fel a kapcsolatot az Ön országának vagy az ügyben érintett ország valamely kapcsolattartójával. A kapcsolattartókra vonatkozó információk az EIH weboldal egy korlátozott hozzáférésű területén található: <http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/>. Hozzáférés a nemzeti hatóságokon keresztül igényelhető.

Az EIH közreműködése az alábbi esetekben vehető igénybe:

- ***A hatáskörrel és illetékességgel rendelkező külföldi hatóságok beazonosításakor, a közvetlen kapcsolatfelvétel érdekében***

Az EIH weboldalán (www.ejn-crimjust.europa.eu) található a kölcsönös bűnügyi jogsegély iránti megkeresések, valamint az európai elfogatóparancsok elektronikus Atlasza. Mindkét Atlasz segítséget nyújt a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező külföldi hatóságok címének, telefon- és faxszámának beszerzésében. Az Atlaszok főbb szakaszai az Európai Unió minden hivatalos nyelvén elérhetők. Amennyiben az Atlaszban nem találja a szükséges elérhetőségeket, kérheti az Ön tagállamának valamelyik EIH kapcsolattartójától azok azonnali beszerzését. Az EIH kapcsolattartók listája biztonsági okokból jelszóval védett, de az Ön saját tagállamának EIH kapcsolattartói számára hozzáférhető. Ezért amennyiben egy másik tagállamban szeretné felvenni a kapcsolatot az EIH-val, a legjobb, ha az Ön országának valamelyik nemzeti EIH kapcsolattartójához fordul.

- ***Az igazságügyi együttműködés előmozdítása céljából***

Amennyiben arról szeretne tájékozódni, hogy egy adott ügyben milyen feltételek mellett igényelhet bűnügyi jogsegélyt egy másik tagállamtól, forduljon az Ön tagállamának valamelyik kapcsolattartójához, vagy használja az EIH weboldal megfelelő részeit:

- ✓ *Jogsegélykérelem előterjesztésekor:* részletes információkat szerezhet a megkeresett tagállam jogszabályi előírásait illetően, továbbá egyeztethet a 2000. évi kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló EU egyezmény 4. cikke szerinti különleges alaki követelményekről. Az EIH weboldal *Compendium* informatikai eszköze lehetőséget kínál a jogsegélykérelem elektronikus létrehozására;
- ✓ *a jogsegély iránti megkeresés teljesítésének szakaszában:* kiegészítő információkat szerezhet, vagy biztosíthatja a kérelem megfelelő teljesítését;
- ✓ *a jogsegélykérelem nem vagy késedelmes teljesítése esetén:* a megkeresett tagállamnál érdeklődhet a teljesítés állása felől és/vagy felgyorsíthatja azt a nemzeti kapcsolattartó közbenjárásával; vagy
- ✓ *európai elfogatóparancs kibocsátásakor:* használhatja az EIH weboldal európai elfogatóparancs szekciójában található formanyomtatványt; a honlapon további tájékoztatást kaphat az európai elfogatóparancs implementációjának helyzetéről, a formanyomtatványokkal kapcsolatos gyakorlati információkról, valamint az egyes tagállamok nyilatkozatait és bejelentéseit illetően.
- ✓ *ha sürgősen - szoros határidővel - információra van szüksége európai elfogatóparancsokra vonatkozó vagy kölcsönös bűnügyi jogsegély ügyekben;*
- ✓ *ha büntetőügyekben zajló igazságügyi együttműködést érintő uniós jogi eszközök implementációjának helyzetéről vagy egyéb releváns gyakorlati dokumentumokkal (bejelentésekkel, kézikönyvekkel, értékelő jelentésekkel) kapcsolatban szeretne információt, beszerezheti az EIH weboldal Könyvtár alkalmazásán keresztül:*

<http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/libcategories.aspx>

- ***A igazságügyi hatóságok közötti információcsere megkönnyítése érdekében***

Gyakorló ügyészként és bíróként az EIH kapcsolattartói sok esetben – gyorsan és informálisan – képesek információt szolgáltatni folyamatban lévő nyomozásokról vagy büntetőeljárásokról, illetve azok kimenetelével kapcsolatban, továbbá a fogvatartott személyekre, a fogva tartás időtartamára nézve, illetve adott ügyekben hozott igazságügyi határozatokról. Ilyen jellegű információcserével – bizonyos esetekben – elkerülhető a formális jogsegélykérelem küldése. Amennyiben ilyen típusú információra van szüksége az Ön saját nyomozása vagy büntetőeljárása során, különösen sürgős esetekben, és a jogszabályaik lehetővé teszik az ilyen jellegű érdeklődést, lépjen kapcsolatba valamelyik EIH kapcsolattartóval, jelölje meg az információkérés okát, és adjon rövid leírást a folyamatban lévő nyomozásról vagy büntetőeljárásról.

- ***Nyomozati intézkedésekkel kapcsolatos információ beszerzésekor***

Az EIH weboldal *Fiches Belges* része áttekintést nyújt a kölcsönös bűnügyi jogsegély keretében alkalmazható nyomozati cselekményekre vonatkozó releváns nemzeti jogszabályokról. Amennyiben további információra van szüksége, kérdéseivel bármikor fordulhat az EIH nemzeti kapcsolattartóihoz.

II. Mi az Eurojust?

Az Eurojust az Európai Unió 2002-ben alapított szerve, amelynek célja, hogy elősegítse a bűnügyi igazságügyi együttműködést a tagállami hatóságok között a súlyos, határokon átnyúló bűncselekményekkel (pl. szervezett bűnözés, korrupció, kábítószer-kereskedelem, terrorizmus) kapcsolatos eljárásaikban.

Az Eurojust székhelye Hágában található. Alapvető feladatát a kölcsönös jogsegélykérelmek és a kölcsönös elismerés elvén alapuló jogi eszközök, köztük az európai elfogatóparancsok végrehajtásának előmozdításával teljesíti.

Az Eurojust tevékenységét főként a tagállami hatóságok közötti együttműködés kapcsán fejti ki, de harmadik államokkal is együttműködik.

Az Eurojust tevékenysége

Amennyiben valamely tagállami hatóság az Eurojust segítségét kívánja igénybe venni, úgy a saját nemzeti szekciójával kell felvennie a kapcsolatot. Az idevonatkozó további információk a <http://eurojust.europa.eu/Pages/home.aspx> weboldalon találhatók.

Az Eurojust megkeresésre széleskörű gyakorlati segítséget nyújt, úgymint:

- ***Az igazságügyi együttműködés elősegítése***

Az Eurojust a nemzeti tagok, helyettesek és asszisztenseik útján előmozdítja a tagállami vád-, illetve nyomozóhatóságok közötti együttműködést a bonyolult megítélésű és/vagy sürgős ügyekben, továbbá azon esetekben, amelyekben az együttműködés egyéb formái nem alkalmazhatók, vagy előreláthatóan nem vezetnek megfelelő időn belül eredményre.

Az Eurojust – ilyen irányú megkeresés esetén - segít információhoz jutni a tagállami hatóságot a jogsegélykérelmek és a kölcsönös elismerés elvén alapuló jogi eszközök végrehajtásának aktuális állapotáról, ha a hatóságok közötti közvetlen (vagy egyéb) kommunikációs csatornák nem vezettek eredményre.

Az Eurojust közreműködik a jogsegélykérelmek és a kölcsönös elismerés elvén alapuló jogi eszközök szükség szerinti sürgős végrehajtásának előmozdításában.

Tekintettel arra, hogy az Eurojust feladata alapvetően az igazságügyi együttműködés elősegítése, ezért a rendőrségi információcsere illetve a titkos információszerzés nem tartozik hatáskörébe, e célokra más csatornák működnek.

Az Eurojust számos, folyamatban lévő nyomozással, ügyészégi eljárással kapcsolatos információt kap az egyes tagállamoktól, relevanciájuk esetén azokat az érintett egyéb tagállamokkal megosztja.

Az Eurojust – ilyen célú megkeresés esetén – a jogsegélykérelmek tervezetének áttekintésével, „minőségi ellenőrzésével is segíti a hatóságokat”.

- **A joghatósági összeütközések megelőzése vagy feloldása**

A joghatósági összeütközések megelőzése vagy feloldása érdekében az Eurojusttól vélemény kérhető arra vonatkozóan, hogy adott ügyben több, joghatósággal rendelkező tagállam közül melyik van jobb helyzetben a büntető eljárás lefolytatására. A vélemény nem bír kötelező erővel.

- **Nyomozások, ügyészégi eljárások koordinálása**

Felépítésének és az igazságügyi együttműködésben szerzett tapasztalatának köszönhetően az Eurojust hatékonyan koordinálja a két vagy több tagállamban egyidejűleg folyamatban lévő büntető eljárások során keletkezett releváns információk cseréjét. Annak eldöntésében is segítséget tud nyújtani, hogy adott ügyben a tagállamok önállóan vagy pedig egy, esetleg több tagállamba koncentrálnak-e le a büntető eljárásokat. Ezen kívül az Eurojust segít az érintett tagállamoknak megvitatni és megegyezésre jutni, hogy hogyan, mikor és hol hajtsanak végre közös akciót, illetve emeljenek vádat.

- **Koordinációs értekezletek és koordinációs központok szervezése**

Az Eurojust Hágában vagy egyéb helyszínen koordinációs értekezleteket szervez a különböző tagállamok nyomozói, ügyészei, vizsgálóbírái számára. A koordinációs értekezleteken szükség szerint részt vesznek harmadik állambeli igazságügyi és bűnüldöző hatóságok, az Europol-, illetve az OLAF képviselői.

A koordinációs értekezletek rendkívül hasznos eszközként szolgálnak arra, hogy a résztvevők saját nyelvükön az egymással összefüggő nyomozásaik során szerzett információikat kicseréljék, illetve közös akciót tervezzenek. A hagyományos együttműködési keretek között hosszabb időt és jelentős ráfordítást igénylő problémák ezeken az értekezleteken gyakran gyorsan megoldódnak.

A jelenleg hatályos szabályok szerint az Eurojust minden tagállam 2 résztvevője számára megtéríti a koordinációs értekezletre történő utazással és szállással kapcsolatosan felmerült költségeket.

Az Eurojust koordinációs központokat is szervez. Ezek - gyakran megelőzően koordinációs értekezleteken eldöntött – olyan közös akciók támogatására és koordinálására jönnek létre,

amely akciókat a különböző tagállamokban egyidejűleg kell végrehajtani. A koordinációs központok az akció napján biztosítják a résztvevő hatóságok között az információk valós idejű továbbítását és koordinációját (pl.: különböző államokban egyidejűleg végrehajtott házkutatások során). Az európai elfogató parancsnak, a házkutatásnak vagy a lefoglalásnak az akció napján történő végrehajtása során esetlegesen felmerülő problémák megoldása érdekében a koordinációs központokban a jogsegélykérelmek és az európai elfogató parancsok módosítására is lehetőség van.

- **Közös nyomozócsoportok felállításának előmozdítása és támogatása**

Az Eurojust elősegíti és támogatja a közös nyomozócsoportok felállítását, működését és értékelését. Orientál, hogy mely ügyek alkalmasak közös nyomozócsoport felállítására, valamint jogi és gyakorlati információkkal szolgál pl. a tagállami joganyagról, a gyakorlatban előforduló nehézségekről, azok bevált megoldásairól. Segítséget nyújt továbbá a közös nyomozócsoportok felállításáról szóló megállapodások és akciótervek megszövegezéséhez. Szükség esetén az Eurojust nemzeti tagjai részt vesznek a közös nyomozócsoportban.

Az Eurojust pénzügyi támogatást nyújt a közös nyomozó csoportok működésével kapcsolatosan felmerülő költségek fedezésére és/vagy tárgyi eszközöket, pl. mobiltelefonokat bocsát rendelkezésükre.

Az idevonatkozó további információk az alábbi weboldalon találhatók: <http://eurojust.europa.eu/Practitioners/Eurojust-Support-JITs/JITs/Pages/history.aspx>

- **Harmadik államból érkező vagy feléjük irányuló igazságügyi együttműködés iránti kérelmek teljesítésének koordinálása és elősegítése**

Ha valamely tagállami hatóság eljárása során szükségessé válik a kapcsolat felvétele egy harmadik állambeli hatósággal, célszerű az Eurojust nemzeti szekciójához fordulni. Az Eurojustnak mintegy harminc harmadik államban (így Argentínában, Brazíliában, Indiában, Thaiföldön, Oroszországban és Ukrajnában) vannak kontaktpontjai.

Az Eurojust együttműködési megállapodást kötött továbbá Norvégiával, az Egyesült Államokkal, Izlanddal, Svájcjal, Macedóniával és Lichtensteinnel. Az együttműködési megállapodások alapján személyes adatok cseréjére is van lehetőség.

Norvégia és az Egyesült Államok összekötő ügyészt is delegált az Eurojusthoz.

Az idevonatkozó további információk az alábbi weboldalon találhatók: <http://eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/Pages/agreements-concluded-by-eurojust.aspx>

III. Az Eurojust Nemzeti Koordinációs Rendszer szerepe

Az Eurojust Nemzeti Koordinációs Rendszernek valamennyi tagállamban történő létrehozása jelenleg még folyamatban van.

A Nemzeti Koordinációs Rendszer két fő feladata:

- 1) összehangolja tagállami szinten a büntetőjogi területen működő európai uniós hálózatok nemzeti levelezőinek, kontaktpontjainak, szakértőinek, így az Európai Igazságügyi Hálózat Nemzeti Levelezőjének és 3 Kontaktpontjának tevékenységét,
- 2) elősegíti az Eurojust tagállambeli tevékenységét.

Több Eurojust Nemzeti Levelező esetén egyikük felelős a Nemzeti Koordinációs Rendszer működéséért is.

A Nemzeti Koordinációs Rendszer feladatai egyebek között:

- 1) biztosítja, hogy az Eurojust ügyviteli rendszere hatékony és megbízható módon kapja meg az adott tagállamról az Eurojustnak megküldendő információt,
- 2) segít annak meghatározásában, hogy adott ügyben az Eurojust vagy az Európai Igazságügyi Hálózat segítségét kell-e kérni,
- 3) segíti az Eurojust nemzeti tagját az igazságügyi együttműködésre irányuló megkeresések és a kölcsönös elismerés elvén alapuló jogi eszközök végrehajtására vonatkozóan a megfelelő, kompetens hatóságok azonosításában.

IV. Eurojust vagy Európai Igazságügyi Hálózat?

Mind az Eurojust, mind az Európai Igazságügyi Hálózat a tagállami hatóságok rendelkezésére áll. Kétség esetén bármelyikhez fordulnak is, az Eurojust nemzeti szekciói illetve az Európai Igazságügyi Hálózat nemzeti kontaktpontjai szükség esetén azonnal kapcsolatba lépnek egymással. Mivel az intézményi keret a fentiek szerint biztosítja, hogy a tagállami hatóság támogatás iránti kérelme a megfelelő kézbe kerüljön, szükségtelen egyidejűleg mind az Eurojust-ot, mind az Európai Igazságügyi Hálózatot megkeresni.